

*En liten grå man
sitter i ett litet
grått kontor.
(Stämpla.
Sortera. Klösa.)*

JOHN CHRISTIAN NORDMAN | GURKSALLAD GÖR ALLTID DAGEN
LITE TREVLIGARE

SOLVEIG VON SCHOULTZ | NOVELLER
Vinnarbidragen 2015

SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Vinnarbidragen
i Solveig von Schoultz-tävlingen

2015

Skrifter utgivna av Svenska folkskolans vänner – volym 207
ISBN 978-952-7076-21-7
Layout: Rabbe Sandelin
Oy Nordprint Ab, Helsingfors 2015

Vinnarbidragen
i Solveig von Schoultz-tävlingen

2015

Solveig von Schoultz-tävlingen 2015

Sammanlagt 65 bidrag skickades in till SFV:s tolfte Solveig von Schoultz-tävling, som år 2015 gällde noveller.

Första pris, 5 000 euro, tilldelades **Susann Uggeldahl**, Esbo, för en intensivt berörande och stilfullt koncentrerad skildring av en ensamförälders kamp, både för och med sin funktionshindrade son. Vanmakt och raseri utmynnar i lugn tillförsikt när förälder och barn möts i gränslandet mellan gråkall verklighet och bländande fantasi.

Andra pris, 3 000 euro, fick **Maria Rönnqvist**, Jakobstad, för novellen "Nätterna med Muhammed", som skildrar en mor-dotterrelation där till och med olika dygnsrytm framhäver oförmågan att mötas. Det går att se varandra med ömhet endast då betraktandet sker i smyg. Texten är avskalad och laddad med tystnader allt medan detaljerna får det att knastra sand mellan tänderna och lukta svett i trånga bås.

Tredje pris, 2 000 euro, tilldelades **John Christian Nordman**, Pörtom, för novellen "Gurksallad gör alltid dagen lite trevligare", en berättelse som med sitt exakta språk pendlar mellan vardaglig realism och dystopiska dimensioner i ett mardrömsaktigt samhälle som är kallt och omänskligt. Hopplösheten tätnar och känslorna kvävs, men en mänsklig längtan består – trots allt.

Ett hedersomnämmande gick till **Nina Brander Källman**, Östhammar, Sverige, för en humoristiskt illusionslös gestaltning av den upplevda kvinnokroppen, dess prosaiska svagheter, livgivande styrkor och ständiga utsatthet.

Hedersomnämmande fick även **Johan Fagerudd**, Vasa, för novellen "Allt kommer att bli bra", som med enkla medel bygger upp och gestaltar den spänning som finns i en situation då livsavgörande beslut måste fattas, något som kan leda till att sorg och vrede övergår i en känsla av frihet.

Sluta regna sa folk

Den här sommarens julimånad talade folk – inklusive jag – om vädret alldeles infernaliskt. Sluta regna sa folk. Jag nickade. Å andra sidan var det en utmärkt ursäkt att hålla sig inomhus och fortsätta läsa de 65 novellbidragen i Solveig von Schoultz-tävlingen.

Novellen granskar världen med skyggglappar, låter läsaren få syn på en bit av ett liv från förvrängd synvinkel. Eftersom vädret liksom hängde i luften hela sommaren, kom jag att fästa mig vid just väderleken i de texter jag läste.

I novellbidragen kunde jag läsa om personer som glömt att kontrollera vilka grader det är utomhus (d.v.s. krävs det halkskydd), tydligt utskrivna månader från januari till april, solbränna, vår i luften, sommarkdofter, raketer på augustihimmel, det firas jul, vindrutetorkare som gnisslar i brist på regn, höga vågor vid storm, det finländska ljuset – och än mer om det finländska mörkret, trandans, vädret som bestämmer om bonden ska jobba, vägarna är redan bara, och den snöfattigaste vintern i mannaminne.

Vädret har skapat stämning och tid på raderna. Det som slår mig är alla de erfarenheter som skribenterna skriver om, både om väder och den pusselbit av liv som gestaltas. För vädret blir extra viktigt med åldern; det värker i leder och finns risk att ramla omkull på hal is. Men allra mest vill jag hävda att på mig och på de andra två i juryn, litteraturvetaren Eva Kuhlefeldt och författaren Peter Sandström, har solen lyst mer än på andra medan jag läst om resor till spanska och andra kuster. Sommarvädret var perfekt för att njuta av novellvädret.

Mia Franck
*ordförande i Solveig von Schoultz-
tävlingens prisnämnd*

I pris

Susann Uggeldahl

Änglavakt

Hon går långsamt längs gatan med händerna i fickorna och kragen uppdragen till näsan. Efter henne kommer David, också han med händerna i fickorna och hakan i kragen. Det är kallt. Inte gnistrande och vitt, utan fuktligt och grått som det oftast är nära kusten i december. Hon går och tänker, och David bara går. Stannar hon kommer han att gå rätt in i henne. Han är inte särskilt uppmärksam.

De sa att de kunde ta honom nu, att det fanns plats.

Blir det bråk en gång till sa de.

Då blir det anstalt sa de.

Anstalten ligger långt borta. Alldeles för långt. Omöjligt att åka dit så ofta som det behövs nu när hon har de sena städpassen också.

Inget mer bråk.

Hon klarar det. Hon måste.

En spårvagn ringer i sin klocka alldeles intill henne. Hon tvärstannar. Men ringningen gäller inte henne utan en kvinna med två barn som hastar över gatan. En välklädd kvinna, en elegant vagn och två barn i mörkblå yllekappor. Pengar har de, tänker hon. Men det tycks inte hjälpa, i december har alla bråttom. Utom hon och David.

David! Han borde ha brakat rätt in i henne, så som hon tvärstoppade.

Hon vänder sig om och väntar sig ett leende – haha, den här gången lurade jag dig allt.

Han är inte där.

En svettvåg sköljer över henne och hon far med blicken över omgivningen – en stor karl som David... vart kan han... och så snabbt...

Där.

På andra sidan gatan står han, vid varuhusets stora hörnfönster med näsan pressad mot rutan och vaggar av och an. Barnen omkring honom tittar, några pekar, andra drar sina föräldrar i ärmen. Och föräldrarna pekar också, men åt annat håll, inåt mot fönstret, samtidigt som de som av en händelse tar ett par steg åt sidan. Så att det blir ett tomrum kring David.

I det tomrummet ställer hon sig.

– Vad tittar du på?

– Ng-el.

Hon ser en Maria skyltdocka med en docka i famnen och mantel av blått fodersiden, en leende Yuppie-Josef i badrock av mjuk frotté med prislappen väl synlig. Runtomkring dem djuren på marken, mjukisdjur i massor, hela varuhusets lager som har kommit för att bringa dockan med de runda plastkinderna sin hyllning.

Alltsammans snurrar långsamt runt medan några av djuren ryckigt viftar på öronen eller vaggar med svansen.

Längst in, synlig mellan Josef och Maria när krubban går runt, står en ängel. En skyltdocka den också med brett leende, gula lockar och polyestersärk. Armarna är lätt höjda som till välsignelse. Och vingarna! Den har verkligen fina vingar. Hon står kvar och tittar. Det är något med proportionerna, hur de ser ut att alldeles naturligt växa ut ur ryggen på ängeln, att de ser så lätta ut. Som om det faktiskt skulle gå att flyga med dem.

De står kvar länge. Och varje gång David skymtar de gula lockarna upprepar han sitt ng-el. Som om han såg ett under.

Somt, det mesta faktiskt, glömmet David fort. Men ängeln glömmet han inte. De blir tvungna att åka till stan flera gånger. David går varje gång raka vägen till varuhusets hörnfönster och ställer sig vid fönstret med näsan mot rutan. Själv står hon en bit ifrån. Någon av de andra städarna på väg in kan få syn på dem. Hon har inte berättat om David. Det här städjobbet ska ju vara tillfälligt och dom skulle inte förstå. Utan tala om anstalt och hur orkar du och samhället kan väl.

Där var det igen. Anstalt.

David kladdar ängsligt på rutan.

– Aa-a?

Men nu finns där ingen ängel, bara REA! REA! med stora röda bokstäver.

David får något mörkt i blicken. Det bara en skugga, säger hon till sig själv. Den kan hejdas, den kan fås att gå tillbaka.

Hon bär hem böcker från biblioteket och läser godnattsagor om änglar. Hon köper glansbildsänglar i pappershandeln och David klipper ut både de stora skära och ljusblå och de knubbiga Rubensänglarna och alla de små med huvud och vingar, och tillsammans når de upp dem ovanför hans säng.

– Ng-EL! säger David bestämt.

– Du kan se den inne i huvudet. Här inne, säger hon och pekar.

David klappar på sitt huvud och ler och nickar, upp ner, upp ner.

Sedan blir det vinter på riktigt och världen blir ren och ljus och det är fullt upp med kälkåkning och snölekar och program på dagis. David säger ingenting alls om änglar på flera veckor och hon tror att kanske ändå.

Tills dagistanten visar på änglarna i nysnön och säger att det är David som har gjort dem alla.

Snön faller. Och inte bara snön utan något annat också, ur ett köksfönster som David inte borde ha kunnat öppna; granna fjärilar med änglavingar. Gården nedanför piper och bubblar av småflickor som försöker fånga dem.

– ly-ga, säger David.

– Nu har du inga änglar kvar, säger hon.

– Ng-EL, säger David och pekar, och det är inte glansbilderna som singlar genom luften han pekar på, utan busshållplatsen där

bussen in till stan går. Och skuggan i hans ögon ligger inte kvar på bottnen mera, den är på väg

Vill inte. Hon vill inte. Inte saker som krossas, inte bölandet och dunsarna, ljuden som skär genom de tunna förortsväggarna, det tar inte slut förrän polis och ambulans är på plats.

Inte mer bråk.

Dekorationsavdelningens lager ligger i varuhusets källare, vägg i vägg med Städarnas omklädningsrum. Lagret är olåst. Ängeln står strax innanför dörren under ett plastskynke, med vingarna hopbundna. Hon har varit där och lyft på skynket ett par gånger. Konstigt att de har sparat den. De brukar inte. Men det är väl vingarna. Så mycket arbete och så välgjort vill man inte göra sig av med genast. De kan säkert användas på nytt.

Ängeln är lika stor som hon men inte särskilt tung. Det ska nog gå bra att få ut den. Hon vet när vakten går sin runda, samma tid varje natt, samma långsamma tassande steg, samma svep med ficklampan, handen lyft till mösskärmen om man råkar mötas. Järvinen. Pålitligheten själv.

Hon letar sig fram på lagret. Ficklampan är på upphällningen men hon vill inte tända trots att Järvinen redan borde ha gått sin runda. Hon måste bara ha något att svepa in ängeln i. Den får inte bli smutsig, i synnerhet inte vingarna. De är faktiskt fina också så här på nära håll. I det ostadiga ljuset ser vingarna ut att skälva till, som om ängeln var ivrig att ge sig av. Om den kunde flyga! Då skulle hon kunna knyta ett snöre kring vristen på den och ha den efter sig, som en ballong.

Hon hittar en kappa och sveper om ängeln. De gula lockarna hänger ut över kappkragen. Hon knyter sin sjalett kring huvudet på den, lyfter ut den och lutar den mot väggen i korridoren utanför, och arrangerar plastskynket så att det ska se ut som om där fortfarande fanns något under det.

Källaren är tyst och tom och hon ska just ta ängeln i famnen och börja leta sig fram mot utgången när hon hör dem.

Steg som närmar sig. Snabba och hårda, och från fel håll.

Det är inte Järvinen.

Den här är ung, med uppumpade muskler och rakat huvud. Han har en hund med sig. En stor raggig en med glimmande ögon.

– Iltaa, säger han. Jaaha, teitä on kaksikin.

Han har ficklampan han också, en stor stadig stavlampan. Han låter ljuskäglan svepa över golvet och väggarna, och ängeln. Den ser nästan levande ut i det flackande ljuset.

Hon sväljer. Tungan klibbar mot gommen och hon öppnar munnen med det kommer inget ljud ur den.

Hennes blick fångar hundens.

Den tittar avvaktande på henne, och hon får för sig att den har sett alltihop och nu blir hon avslöjad. Den drar upp överläppen över tänderna och morrar, ett dovt ljud djupt ur magen. Hon borde vara rädd, hon tycker inte om hundar, men mullret är - vänligt. Öronen ligger inte platt bakåtstrukna utan står rätt upp, och svansen viftar till. Den tittar fortfarande på henne. Sedan vädrar den i luften, skäl- ler kort och skarpt och drar plötsligt iväg med sådan fart att vakten inte kan göra annat än hänga med.

– Hyvää yötä, ropar hon efter dem. Hon hör hunden flåsa och rycka i kopplet högt uppe i trappan.

Hon tar ängeln och bär ut den genom bakdörren, den som leder ut mot torget. Ängeln är otymplig och svår att få grepp om. Men metrostationen ligger nära och torget är insvept i raa dimmor. Det blåser snålt och pappersskräp studsar förbi. Ängelns lockar fladdrar avslöjande gula. Hon stannar och drar åt sjaletten.

I trappan ner till metron hänger ungdomar som vanligt. De knuffar på varandra, spottar och flinar.

– Kato Teräsnaisten!

Inget mer bråk.

Hon makar ängeln tillrätta över axeln och höjer handen till hälsning, och de vinkar tillbaka.

Metrovagnen är nästan tom och hon står hela vägen. Ängeln dunkar henne på smalbenen. Det blir blåmärken, fula märken som syns i omklädningsrummet.

Matarbussen. Och busschauffören. Som hon hoppas att ska vara en av de där buttra som tittar åt andra hållet när man betalar.

Hon har tur. Chauffören säger ingenting när hon baxar in ängeln. Det är bökitigt att få in den i bänken, den är stel som en pinne i kroppen och gör tyst motstånd precis som en unge som vet att skrika inte hjälper. Resten av bussen är tom, så när som fyllot på bakbänken. Han snarkar med öppen mun.

Bussen skakar igång och skramlar genom gatorna mot bron. David sover säkert, det brukar han göra när hon kommer hem från det sena passet. Ängeln kan sitta i vardagsrummet till i morgon bitti. Bara nu ingen i huset är vaken. Gubben under dem brukar glänta på dörren ibland, just så mycket att hon skymtar skäggstubben och underskjortan och gylfen, öppen, usch. Varför är han vaken så sent, det är väl inte David? Men David sover alltid.

Hon rör sig tyst för att inte väcka och placerar ängeln på papplådnorna i vardagsrummet. Den sitter där med spretande ben som en jättestor docka i vitglänsande nattskjorta. Den lyser faktiskt upp hela rummet. Vingarna får vara hopbundna så länge, dem kan hon och David veckla ut tillsammans i morgon.

Hon vaknar av att David står vid hennes säng.

– ly-ga. Lyyy-ga.

Hon förstår inte genast vad han säger, mumlar att han ska gå och lägga sig igen. Vänder sig på andra sidan och somnar nästan om.

Han ger sig inte. Han skakar henne, försiktigt, han vet att hon inte får störas efter sena passet.

– ly-ga. Ng-el ly-ga. Ly-ga!

Ängeln. Han har sett den.

Hon sätter sig upp i sängen.

– Vad menar du, flyga?

– ng-el. Vill fly-ga.

– I morgon. Gå och lägg dej. I morgon ska vi titta på den.

– Ng-el fly-ga. Nu.

Hon behöver inte tända. Hon kan höra på hans röst hur han ser ut i ögonen. Inte lite längst nere på botten, som en aning som ännu kan tvingas tillbaka. Utan så starkt att hon känner hur det slår emot henne.

Nej. Inte det, inte nu. I morgon. Hon tar till den lugna ljusa rösten, vådarrösten:

– Visst ska ängeln flyga. Men först ska vi sova lite till. SEN ska vi se om ängeln KAN flyga. Den är trött nu vet du, den har rest så lång väg.

David ger sig inte.

– Flyga NU.

– Vännen, det går inte nu, inte här inne. Ängeln kan inte flyga här. Vi väntar till i morgon.

David svänger med armarna och tar ett steg framåt.

– NU.

Ånej. ÅNEJ. Hon är så förtvivlat trött, har knappt fått sova något, räckte det inte med att få hit den?

Hon blir plötslig alldeles rasande. Nu ska han minsann få se på flyga, nu ska alla få se på flyga! Kasta ut ängeln någonstans så att det ser ut som den flög – balkongen kanske? Ser nog inte tillräckligt riktigt ut, var skulle man kunna...

Bron! Precis lagom högt. Man väntar på en lämplig vindpust och hjälper till lite och sen flyger den. David kommer inte att märka att ängeln försvinner i havet, han kommer att tro att den flög sin väg, lång bort.

Hon tittar på klockan. Om någon timme kommer människorna i höghuset och radhusen att vakna, borsta tänderna, dricka kaffe och bege sig ut i snålblåsten mot bussen. Det gäller att hinna före.

David hjälper till att klä på sig. Ängeln får vara som den är och själv tar hon en tröja under kappan. Det blåser alltid på bron.

I källaren står en uttjänt barnvagn som småflickorna på gården

brukar leka med. De lyfter ängeln på vagnen. Benen sticker ut på vardera sidan under polyestersärken och lockarna flyger i vinden.

Den ler.

Skratta lagom tänker hon, men nu är hon inte arg mera. Det är nästan spännande det här, att dra en vitskimrande ängel på en gammal barnvagn genom sovande förortsgator. Hon och David, utanför och tillsammans. Inte som de andra, de trygga som ännu sover, säkra på att väckarklockan ska ringa, att tidningen ska ligga på tamburmattan och att dagen ska bli som dagar ska vara, för dem som har hemortsrätt där.

Bron är hög och smal. Det blåser otäckt kallt och de får huka sig mot vinden. Högst uppe på krönet stannar de. Hon lutar ängeln mot räcket och tillsammans vecklar de ut vingarna. David har röda fläckar på kinderna medan han försiktigt, försiktigt knyter upp knutar och rätar ut veck. Han kan vara så ömsint lätt på handen. Också.

– ng-el. Ly-ga, säger han långtansfullt.

Alldeles strax ska den flyga. Hon lyfter upp ängeln på räcket och väntar på en lämplig vindpust. Då ska hon hjälpa till lite, och sen – sen flyger den.

Upp längs bron kommer en vindil smygande, en av de många som ständigt drar kring ön på jakt efter något att värma sig vid. Den känner dunsten av människa och letar sig vant in och upp kring midjan där den goda värmen finns. Hon drar åt kappan och tappar greppet om ängeln. Bara för en sekund men det är tillräckligt; ängeln tappar balansen, vacklar till och faller. Hon sträcker sig efter den, hinner inte, det blir inte alls som hon har tänkt sig, det går inte ens att inbilla sig att den flyger; som en sten faller den, rakt ner i issörjan under bron.

Hon stoppar händerna i fickorna, biter ihop tänderna. Om hon inte hade låtit sig överrumplas, om hon hade hållit i den bättre, om det bara inte blåste så mycket på ön. Om bara inte.

David drar henne i ärmen.

– Fly-ger. Fly-ger flyger flyger.

Ut under bron flyger en ängel med tunga våta vingslag. Över isen

flyger den, allt lättare och friare. Lockarna raknar i vinden och blir till vita molnstrimmor, särken lyser som en stjärna över horisonten.

David står alldeles stilla. Munnen är öppen och han dreglar lite, kinderna glöder. Hon böjer sig fram och ser in i hans ögon men där finns ingenting. Han skrattar.

– Ängel. Flyger. Långt bort.

Hon tar honom i handen. Över skogskanten på andra sidan viken ljusnar det redan.

– Ska vi gå en sväng, eller vill du gå hem?

– Gå. Gå gågå.

Tillsammans går de över bron.

II pris

Maria Rönnqvist

Nätterna med Muhammed

Största delen av tiden i flygplanet hade Gerd bläddrat i reklamblad. Förstrött kommenterat och frågat Senja vad hon tyckte om olika produkter. Senja sa att hon aldrig provat dem.

Ödemark och små krusade berg avtecknade sig några kilometer nedanför dem. Gerds ansikte bestod av en alltför glatt, slät hud för hennes ålder, korta blåmålade ögonfransar, svarta måsvingar som ögonbryn och över dem märkesglasögon med tjocka guldskalmar. Läpparnas konturer var noggrant tecknade med en mörkrosa penna. På sig hade hon en diskret kragskjorta, mohairkofta och svarta pressvecksbyxor. Senja var alldaglig och osminkad iklädd femeurosfynd från olika lopptorg.

Planet dunsade mjukt ner mot en landningsbana och skrek när det bromsade in. Ett ökenlandskap med små vita byggnader rullade förbi. Kortvuxna män i uniformer vandrade bredvid planet och viftade med skyltar. Några palmer böjde sig för vinden.

I bussen till hotellet verkade orden ha torkat ut. Gerd satt helt stilla och tittade rakt fram. Senja sneglade ut genom bussfönstret. Alla turistorter var nästan likadana, åtminstone de som låg inom några timmars flygavstånd och var varma så här års. Och man var där en så kort tid att det inte spelade någon roll. Bara man fick lite sol, brukade folk säga.

Senja hade växt upp med sin mormor och morfar i deras stuga vid havet medan mamman kryssat mellan världens storstäder. Nu när Senja hunnit bli 29 år och Gerd snart skulle gå i pension, tyckte mamman det var dags att ta igen lite förlorad tid med dottern.

Jaha, så nu är vi här, sa mamman lågt. Hotellet låg vid vattnet och bestod av en pampig huvudbyggnad med en kringliggande miniby av små, vita stenhus som inrymde hotellrum.

Sorgsenhet sipprade ut när de gick genom hotellfoajén. Senja anade rädsla. Portieren visade dem till deras rum. Det var en rymlig tvåa med ett sovrum, ett vardagsrum och en stor balkong. Mannen sa att dubbelsängen går att dra isär till två skilda sängar.

Mor och dotter beslöt sig för att ta en titt på området. Gerd ville inte stanna länge vid hotellens sandstrand, hon sa att det värkte i benen. Senja tog av sig barfota, kavlade upp byxbenen och vadade ut en bit i den grovkorniga sanden. It's red flag today, sa en röst från vaktkuren. Senja tittade bakåt men såg ingen bakom glaset i det lilla båset som låg ett tiotal meter in på stranden. Hon vandrade mot byggnaden och fick syn på en mörkhyad man som satt inuti den. It's red flag today, miss, sa han igen. Nu syntes hans ögon, de lyste vita när han reste sig upp mot ljuset och tittade på henne. Han hade ett runt och aningen barnsligt ansikte. Axlarna var smala och han var kortvuxen. Senja undrade om han skulle klara av att rädda livet på en bastantare dam från Norden. Varför hade han uniform på sig? Den skulle han simma dåligt i. Kanske han bara var en allmän vakt och ingen badvakt. Red flag means no swimming, miss, fortsatte han. Han såg ut att bry sig. I just wanted to feel the water, sa Senja. Excuse me? svarade han och log lite. I just wanted to... men så kom hon inte på hur man sa vadade på engelska. Nevermind, sa Senja lågt. Nevermind, upprepade mannen leende och satte sig.

Diskussionen löpte trögt under middagen. Senja och Gerd hade valt en av hotellkomplexets restauranger som låg under bar himmel. De satt två bord ifrån de tyska underhållarna som spelade egna versioner av eurovisionslåtar. Det gjorde det enklare att inte behöva prata med varandra.

På kvällen hade Gerd beställt in en flaska sherry och två glas till hotellrummet.

Kom och sätt dig nu Senja, tyckte hon. Gerd satte sig i den blomiga tygsoffan bredvid skjutdörren till balkongen. Senja tyckte det såg lyxigt ut. En dyr mamma som håller upp något fint i två kristallglas och i bakgrunden tusen ljuspunkter, svajande palmer och glittrande poolvatten. Så långt Gerds show. Sedan svängde det. Varför var du borta så mycket när jag var liten? sa Senja innan hon ens hunnit sätta sig ner i fåtöljen. Gerd kluckade till när sherryn satte sig i vrångstrupen. Jag vet att jag var det, sa hon uppriktigt ledset och stirrade in i kristallglasets brutna linjer. Det drog i lägenheten. Senja frös om sina ben, jeansen var fortfarande uppkavlade efter vadandet.

Ibland gjorde kvinnorna uppehåll i sina meningar och tittade mot skjutdörren. Ett oidentifierat djur skrek där ute.

Den första natten låg Senja och lyssnade på blåsten. Inga stjärnor syntes på himlen. Ibland såg hon ett flygplan åka förbi som ett litet lysande ledljus. Hon önskade att hon satt i planet på väg hem. Mamman började snarka runt tretiden. 05:34 var det sista klockslaget Senja kom ihåg.

Klockan 09:30 åt de frukost i den ljusa bufféavdelningen. Gerd skar upp en grapefrukt. Hon hade format sin mun till ett näpet leende, till och med ritat små smillinjer med läppennan. Hon pratade lugnt om Senjas arbetslöshet och sa att hon måste bida sin tid. Låta saker och ting gro. Senja undrade om grapefrukten smakade bittert. Gerd kluckade till och bad sin dotter pröva med ett leende. Jag har aldrig hört en psykolog rekommendera leenden, sa Senja. Det förvånar mig faktiskt inte, fyllde Gerd i. Du tror inte på psykologer, va? Att de skulle kunna hjälpa? sa Senja. Gerd svarade att psykologer älskar problem. Att de riktigt älskar att gräva i problem. Hänt är hänt, sa Gerd. Ingen visste vad hon egentligen syftade på. Senja stirrade på sin mamma. Mamman såg förtjust och orubblig ut.

I stadens gamla saluhall klagade Gerd på svullna fötter och sa att hon ville gå tillbaka till hotellet och vila sig. Senja strövade omkring

i basarkvarteret och köpte ett radband. Ibland kände hon hur det knastrade mellan tänderna. Sanden var överallt.

På vägen tillbaka till hotellet stannade hon vid varje dadelpalm. Kände på de torra bladen i stammen, de gamla som i tusental bildade ett högt träd. Senja tänkte att de hade ett kravlöst liv. Något hade fått dem att växa, de var alltid tillsammans med likasinnade, det enda de behövde var att existera. Eller inte ens det. Brände någon upp trädet var ingen skada skedd, de var bara palmlblad. De skulle inte märka något.

Hennes mamma skulle sitta där i soffan och läsa eller se på arabisk teve. Hon skulle bli glad när Senja kom hem. Hon skulle fortsätta på samma linje om Senja ville prata. Det skulle antagligen bli nya meningsskiljaktigheter. Senja skulle gå ut på stranden och titta på havet. Vad var poängen? Det hade börjat blåsa igen.

Efter en fåordig middag gick Senja till sandstranden.

Den var tom. Good evening, miss, sa mannen i båset. Senja stannade. Han fick något skräckslaget i blicken när hon vände sig mot honom. Do you have a minute? kom det ur Senja. Sure, miss, svarade han bakom glaset. Han öppnade försiktigt dörren och klev ut, kurade ihop sig när blåsten träffade honom. Hans mun formade ett litet o, som om han var bekymrad. Is there a...a... Senja hittade inte på något mer. Nevermind. I'm sorry, fick hon fram och backade. The Nevermind Girl, sa vakten och drog på smilbanden innan han stängde om sig.

Senja satte sig ner på en solstol vid poolen. Det var kyligt. Hon hade tänkt fråga vakten hur han ser på livet. Hur man ska tänka. Hur han tänker. Varför inte? Hon hade hoppats att han kunnat ta en promenad med henne. Det hade väl aldrig gått. Hon gick till receptionen och köpte ett paket cigaretter. Vid poolen rökte hon två stycken.

Inte heller den natten kom sömnen. Gerd andades djupt, hon hade somnat med sminket på sig. I läslampans sken kunde Senja se hur den blåa mascaran hade bildat ett delta i ögonvrån. Tårar hade runnit ner i en lång rynkkanal som slutade vid örat. Senja visste inte om

det var för att mamman gråtit eller som en följd av sminkirritation. Den blåa kanalen hade dragit med sig flarn av blekbeige underlagsskräm. Det skrikvita dynvaret skulle se ut som en dålig akvarell av öken och himmel på morgonen. Färgat med blod, tänkte Senja. Om Gerd svängde sig och nuddade med läpparna mot kudden.

Klockan 00:45 beslöt sig Senja för att ta en promenad. Hon svepte en filt omkring sig och stack in fötterna i sandalerna. Havet lockade. Det såg hotfullt ut. Som om det hade lust att skölja bort västerlänningarnas lilla bubbla. Det väste där det rörde sig i oöverskådliga, svartblåa gungningar. Släckte fyrar i fjärran, lekte med dem, lät dem sticka upp igen och blinka för att åter svälja dem.

Det brydde sig inte i gästerna som tassade in och ut ur hotellbyggnaden, flygplanen som försökte tävla med stjärnorna på den mörka skyn. Vad ville havet? Ingenting. Det lovade att dränka en om man bad det. Det lovade att göda små början, bakterier och kanske önsknings till liv. Låta dem hitta på sin egen fortsättning. Kanske låta en flyta om man själv hjälpte till.

Hon kikade mot vaktkuren. Den verkade tom. När hon gick närmare fick hon syn på sin vakt. Han hade slumrat till, satt tillbakalutad mot väggen. Hon fick lust att skämta med honom. Help me, fick hon ur sig lite gällt. Han ryckte till så uniformsmössan hamnade på sned. Look, The Nevermind Girl, sa han lågt, rättade till mössan och tog sig ut i det fria. No swimming, sa han och skrattade. I'm Senja, sa hon och sträckte fram handen. Han rörde inte sina händer. Muhammed, sa han.

Hon sa att det finns många Muhammed här på hotellet. Han sa att muslimer brukar ge det namnet åt sitt förstfödda gossebarn. Can't sleep, miss? undrade han. No, sa hon. But you can, sa hon och han skrattade. You tell noone, OK? sa han. I get fired.

Senja ville fråga honom om han har någon familj, men kom att tänka på att hon själv skulle vara tvungen att berätta hur hennes såg ut, och det skulle bli för krångligt. Det var tyst en stund. Det enda hon sa var att ingen simmade på natten, så varför satt han här. Han

sa att han måste vakta att ingen tar i land. Hon kände sig dum. Hon undrade om det hänt någongång. Nej, sa han.

När Senja kom tillbaka till hotellrummet lyste det i badrummet. Hennes mamma tappade vatten ur kranen och Senja antog att hon tvättade sitt ansikte.

Nästa dag gick Senja omkring i en dimma. Tröttheten gjorde att hon hoppade över alla Gerds förslag om shopping, simning och massage. Hon sov fyra timmar i sträck från klockan ett. Det var tillräckligt för att inte heller kunna somna följande natt.

Can I come inside? Muhammed lät henne stiga in i vaktkuren. En svag doft av svett och rosentvål svävade i det lilla rummet som bestod av en lång bänk och en glasruta mot stranden. Muhammed tittade ut genom fönstret för att försäkra sig om att ingen såg att hon kom in.

You want to talk about life? sa han och smuttade på sitt te samtidigt som han tittade på det ändlösa vattnet. Ibland åkte hans blick oroligt från vänster till höger. Jag tycker inte att livet är något speciellt, sa Muhammed. Det är något naturligt. Lika naturligt som att födas eller dö, fortsatte han. Senja lyssnade. Förutom det oroliga flackandet från sida till sida tittade han nästan aldrig på henne. Trodde han att hon inte hade några kläder under filten?

Senja tänkte att hon missbedömt honom. Kunde den här nattvakten, uppvuxen bland ökenboskap av analfabeter, ge henne svar. Muhammed var lika okänd som milsvida sandlandskap, lika trötlös som det nattsvarta havet. Han var bara ett annat mörkt ansikte i grå uniform på en kontinent där flera miljoner kunde förväxlas med just honom. Var det så? Just då såg hon hur det blänkte till i hans ögon. Som när en docka får liv i en film. En större ljuskälla hade träffat hans hornhinna.

Båtarna som åker förbi påminner en om att man inte är ensam, sa han. Han log lite och pekade mot en yacht som gled vidare bort några tiotals meter från stranden. Men de vet inte att du finns, sa Senja.

Spelar det någon roll? undrade han. Jag känner mig varm inombords ändå.

Efter en stund sa hon att hon tänker gå och lägga sig. Sleep well, sa han. Det gjorde hon inte.

Gerd hade hållit sig tyst hela morgonen och låtit Senja sova till tvåtiden. Då hon väckte henne sa hon att hon ska visa sin svullna vad åt hotelläkaren. Den har blivit skarp och det gör ont när jag går, sa hon.

Senja beställde en smörgås till rummet, sedan tog hon en simtur. Ett par timmar senare kom Gerd tillbaka med stödstrumpor runt vaderna. Hon skulle försöka hålla benen i upprätt läge, hade läkaren sagt. Senja ordnade med dynor i ändan av en solstol. Mamman satte sig motvilligt till rätta på sin brits. De satt under var sitt parasoll en halv timme och tittade på bilderna i en lokala dagstidning.

Det här ser förfärligt ut, kanske bättre att jag går inomhus, sa Gerd och sökte sig iväg. Senja blev kvar och försökte läsa en tät polisroman på engelska. Vissa sidor fattades och andra hade klibbat ihop. Efter trettio sidor gav hon upp.

De åt middag i hotellets huvudbyggnad. Gerd valde revbensspjäll och Senja kycklingsallad. Gerd beställde en flaska lokalt rödvin och hann med tre glas innan maten kom. Det var tyst under drickandet och Senja avverkade bara ett halvt glas. Jag brukar inte dricka så där mycket, sa Gerd.

Senja visste inte vad hon skulle svara men såg att den blåa kanalen som började i mammans ögonvrå var redo att fyllas igen. Vi känner inte varandra, fick mamman fram. Nej, sa Senja. Jag är så ledsen för det, sa Gerd och försökte torka sina ögon så försiktigt som möjligt.

Kan du berätta om dig själv då? sa Senja då de gick ut i den friska skymningen och hon inte ville stänga in sig med en kvinna på bristningsgränsen. Hon tänkte att det underlättar att känslorna får komma ut i det fria. Du kommer bara att tycka mindre om mig, sa mamman.

När Senja tänkte på sin barndom tänkte hon på sand. Att hon satt på varm, våt sand och baddräkten skar in lite i skrevet. Att hon fick tag på en nypa torr sand och sakta lät kornen rinna ner mellan fingrarna, över låren och magen. Nästan som om hon begravde sig där på den solgassade stranden. Eller välsignade sig, blev ett med jorden. Sedan brukade hon krypa ut i det grunda vattnet och titta på sina händer som sjönk ner i botten.

Hon var inte ensam. En bit bort vakade mormor över henne från sommarstugans terrass. Mormor brukade sitta vid bordet i skuggan med en stor solhatt, dricka rykande hett kaffe, röka och läsa tidningen. Hon kunde se butter ut fast hon var glad. Det var solglasögonen och den djupa rynkan i pannan som lurades. Senja kom inte ihåg när hon hade börjat kalla henne mamma.

Mormodern brukade långsamt närma sig den lilla Senja, tyst i sanden för att inte avbryta barnets lek. Nästan ingen vind, några måsars avlägsna skrik. Mormodern hade stannat på en bits avstånd för att insupa lugnet. Så där kunde flickan sitta hur länge som helst. Sjungande egna melodier, melodier som helade och sövde mormodern.

Plötsligt kunde lilla Senja väckas ur sin trans och oroligt ropa Mommo! Flickans skrämde ansikte återfick sitt lugn när hon såg sin väktares trygga, bastanta figur vid vattenbrynet och hur denna retsamt skylde sitt ansikte med solhattens brätte, bara för att några sekunder senare plirigt titta fram. Tittut!

Mormor hade böjt sig ner bredvid Senja. Berättat hur vissa tror att gudarna skapat människorna av sand och lera, omsorgsfullt byggt upp deras kroppar av jord och blåst liv i deras näsborrar. Senja kom ihåg hur mormor sakta bäddat in hennes ben i grå lersand, gjort tjocka ben åt henne. Väl medveten om att Senja inte såg Gerd som sin mamma och inte visste vem hennes pappa var, sa hon att det kan hända att någon gud hade kladdat ihop Senja till en mänska just på den här platsen. Och att mormodern hade hittat henne där en solig dag och tyckt att hon var fin.

Den natten frågade Senja Muhammed varför han kunde engelska så bra. Han tittade på henne. Han sa att hon inte är den första turistflickan som sökt hans sällskap om nätterna. Han sa att det funnits några stycken. Hans blick svepte över hennes nakna vader. Kanske ni är såna där vampyrer, fnissade han. Bleka damer som är vakna om nätterna. Han lät sin blick dröja i hennes på ett vaktande vis. Det var första gången han utmanade henne. Hon tänkte på vad hon hört en bekant som jobbat i Afrika berätta. Att vissa svarta inte tycker att européer är vita, utan rosa. Rosa som grisar.

Vattenmassorna rörde sig utåt och uppåt, formade en famn som lockade på henne. Det skulle vara livsfarligt att simma.

Får jag se på den? sa Senja. Klockan var halv åtta på morgonen och Gerd hade ruskat om sin sovande dotter. Gerds högra vad var rödare och mer svullen än tidigare och hon sa att den gjorde våldsamt ont. Senja tyckte den såg ut som ett pulserande grislår. De ringde hotellläkaren. Han dök upp en kvart senare. Säkert en propp, sa Gerd och stirrade rakt fram när hon linkade iväg till en liten vit bil. Senja var fortfarande i nattlinnet när hon tog adjö av mamman. Flyget far i morgon kväll, sa Senja då Gerd satte sig i bilen.

Jag åkte inte med henne, tänkte Senja när hon vaknade tre timmar senare. Frukostbuffén hade stängt. Hon köpte en Snickers och sköljde ner den med automatkaffe. Sjukhuset låg en god bit bort. Receptionisten sa att det lönar sig att ta en taxi. Hade Gerd tagit allt hon behövde med sig? Senja gick tillbaka till hotellrummet och försökte gå igenom mammans saker. Hon hittade en burk sömntabletter och tog med den ifall att det var så att Gerd skulle stanna över natten.

Hon prutade en stund bland en skara taxichaufförer, som alltid verkade svärma utanför hotellporten. Hon valde den som var billigast och såg snällast ut. Medan den vita Toyotan körde i rasande fart på nylagda asfaltvägar förbi ihopväxta hus med ett myller av balkonger och små affärer, tänkte Senja på att Gerd aldrig erbjudit sin sömnmedicin åt henne fast hon sagt att hon inte kunde sova.

Gerd Björkéus. Where can I find her, sa Senja åt den vackra sköterskan i luckan i sjukhuset. Det luktade desinfektionsmedel och urin i den låga labyrintbyggnaden. Go to section D like David and room number 6, sa sköterskan. Senja såg en skylt med bokstäverna A-D och en pil åt höger.

Gerd låg i en säng under ett ljusgrått lakan i ett rum med fem andra patienter. En arabisk såpopera gick på tv-skärmen i taket. Några flugor surrade runt den. Jag förstår lite av det här, man kan se på deras miner och tonlägen, sa Gerd. Den osminkade mamman såg gammal och utsatt ut. Hur mår du, sa Senja. De vet inte vad det är, men de ska hålla mig över natten, sa Gerd.

Hade Muhammed lämnat ett tecken i hotellrummet? Förra natten hade han lite falskt vislat melodin till Nights In White Satin. Nu låg en stor, vit satinrosett ovanpå sängöverkastet. Fast det kunde vara en tillfällighet. Hotellpersonalen bytte dagligen ut dekorationskuddar och täcken. Senja räknade med att alla i korridoren hade fått en vit satinrosett på sin säng. Hon tittade på Gerds bädd. Där låg en aprikosfärgad.

Klockan sex på kvällen ringde hon sjukhuset. Gerd sa att det var bra att Senja gett henne sömntabletterna. Hon bad Senja att packa ihop deras reseväskor redan nu, att det var klart att hon skulle med på flyget imorgon. De kan inte hålla kvar mig mot min vilja, sa Gerd.

Senja vek ihop en del av mammans kläder som hängde över en stolsrygg. De såg nya och oanvända ut fast hon haft dem i ett par dagar. Hon packade också ner en glänsande, turkos baddräkt som hängt på tork i badrummet. Locktången, ett litet anteckningsblock och ett guldarmband hittade hon i en byrålåda. Hon öppnade blocket. På första sidan hade Gerd skrivit sitt namn och adress. Hon hade en gammaldags handstil. På nästa uppslag stod det Resan med Senja och söndag som första dag. Resten av de 41 sidorna var tomma.

Medan hon tryckte ner en del av sina egna saker i några plastpåsar kom hon att tänka på att ingen av dem tagit en enda bild under resan. Eller hade Gerd fotat en rosenbuske vid flygfältet?

Hon tänkte att en simtur skulle få henne att sova gott. Blöta hela kroppen, det måste vara effektivare än att bara vada. Och Muhammed skulle förstå. Hon lämnade den tysta lägenheten och trippade ner i bikini och hotellhandduk.

Muhammed syntes inte till. Senja lät tårna äta sig ner i den våta, grovkorniga sanden. Vattnet smekte hennes vrister och hon anade att det lurades. Att det skulle kasta sig över hennes kropp och bitas när hon väl gav sig. Hon hörde dess otydliga viskningar. Tusen röster som blev till en raspig kör där det slungades fram och tillbaka mot stranden. Nu har du din chans.

Senja tittade mot horisonten. Italien syntes inte. Där hade hon varit utbyteselev en gång. Vattnet nådde upp till midjan.

Hon tänkte på att hon hade gjort allt. Kände sig färdig. Bott utomlands, studerat, festat, testat, legat, varit förälskad, utmanat, känt svindlande djup både uppåt och neråt. Jobbat. Barn ville hon inte ha. Om det fanns en fortsättning måste den vara upprepning. Utnötning, anade hon och tänkte på hur hon smulats sönder av snuttjobben. Hon skulle slipas ner till ett likadant sandkorn som alla andra. Ett som slutligen blir så litet att det brister och kallas damm.

Havets uppfordrande röst växte. Det svängde upp några lagom höga vågor åt henne att kasta sig i. Den nedgående solen träffade hennes ögon. Magen och axlarna brände till när hon lät sig tas. Håret simmade runt ansiktet och kladdade fast i kinderna. Hon andades snabbt.

Hon flöt dåligt på rygg, men det lyckades. Vattenytan vällde över hennes ansikte, hon blundade. Då hon kände luft mot kinden drog hon andan och tittade mot himlen. Den såg diffus ut. Att drunkna lär vara ett av de värsta sätten, tänkte hon.

Senja ville inte. Då hon körde ner benen och gjorde sig simklar märkte hon att havet fört henne en bra bit från stranden. Tårna nådde ingen botten. Nu kom adrenalin. Hon simmade mot land, men havet drog utåt. Hon kämpade och crawlade. Väntade, stannade upp. Skymningen bredde ut sig, lamporna från hotellet syntes bra.

Hello, ropade hon där hon drev. Tänk om Muhammed inte alls kom tillbaka ikväll.

Att andas var tungt och det smakade blod i munnen. Hon fick panik när hon insåg att hon inte skulle orka. Heeelp me! Rösten var inte tillräckligt stark, hon visste det. Benen och armarna blev stela pålar. Då hon svängde sig uppåt till flytläge dundrade en stor våg över hennes huvud och vattnet vällde in i näsgångarna och halsen. Hon hostade och krampade under ytan, smärtan i bihålorna var olidlig.

Världen började försvinna i ett nytt och aldrig tidigare upplevt helvete.

Något kramade om hennes bröstorg som omkring obearbetad lera, tryckte sin hårda kropp mot hennes. Arbetade sig uppåt. Slåpade henne över marken. Pumpade mot hennes revben. Hon förstod att hon var vid liv. Ett mörkt ansikte som såg ut som Muhammeds vällde ut där himlen borde ha suttit. Ögonen stirrade in i hennes.

När Senja slöt ögonen i flygplanet kunde hon fortfarande se Muhammeds oroliga och lite nedstämda min där han satt i hotel-läkarens väntrum. Läkaren hade konstaterat att hon var okej och noga frågat orsaken till att hon bestämt sig för att ta ett dopp sent på kvällen och utan badvakt när det var gul flagg. Muhammed verkade vara mest chockad av alla. Han fnös och pratade snabbt, havsvattnet glänste som pärlor i hans krulliga hår. Han hade en likadan stor, varm handduk runt sig som Senja och hans ena knä pumpade nervöst upp och ner. Senja tänkte på att han kanske var nervös att få sparken, han hade lämnat sin plats som vakt igen.

Eller var det något med hennes näst intill nakenhet och döden.

Hon visste att The Nevermind Girl aldrig skulle besöka platsen igen. Eller någonsin se den lilla svarta mannen mer. Hon skulle aldrig få reda på varför det doftade rosentvål i hans bås eller vem som tittade ut genom hans pupiller.

Bredvid henne i planet satt Gerd. En sjukskötare hade hittat en liten, smal rosentagg i hennes vad. Den hade infekterat köttet och krävde en antibiotikakur. Jag har kryssat i en sådan här ögonskugga åt dig, sa Gerd och visade taxfreebroschyren.

Gurksallad gör alltid dagen lite trevligare

III pris

John Christian Nordman

Mitt huvud pulserade och min syn var suddig efter den våldsamma landningen. Tungan kändes alltför stor för munnen. Det var som om mina ögon vibrerade inne i sina hålor, och jag blundade en stund medan jag varsamt tryckte fingertopparna mot tinningarna. Jag var fullkomligt säker på att jag sett Peters skalle krossas av en kassaapparatur bara några sekunder tidigare. Han verkade dock vara okej där han satt mitt emot mig, bortsett från den blödande näsan han försiktigt baddade med jackärmen.

”Du blöder på hakan. Vad fan var det riktigt som hände där?” Han blinkade förvånat mot mig och snörvlade till.

”Jag... Nä... Jordbävning?” Jag tryckte försiktigt handflatan mot hakan. Den kändes öm, och det fanns lite blod på handen efteråt.

”Jordbävning i Finland?”

Jag skakade på huvudet och suckade tungt. ”Åh. Inte fan vet jag. Jag har hört talas om att det finns något som kallas slukhål också.”

”Slukhål?” Peter harklade sig högljutt och vände på huvudet för att spotta.

”Mm. Jag läste om dem i Aftonbladet. Mystiska hål som bara öppnar sig här och där. De kan vara jävligt djupa. Folk har faktiskt dött efter att ha cyklat ner i såna, tror jag.” ”Slukhål!” Peter satt och flinade. ”Ja herregud. Jag vet precis var du har ett slukhål, hör du.”

Där jag skrattande satt och masserade mitt ömma huvud mindes

jag tydligt hur asfalten hade fläkts upp runtomkring den lilla kiosken vi stått i. Det var som om vår planet muterat. Moder Jord hade blivit Moder Mums-Mums – en glupsk köttätande glob som nu ville ha oss som mellanmål. I tumultet inne i kiosken tappade jag påsen som innehöll pengarna från kassan, och jag mindes hur ursinnigt vi försökte fly. Det gick inte att få fotfäste på den eroderande marken, så vi sjönk hela tiden ohjälpligt närmare det gapande hålet under oss. Jag försökte med all min kraft klamra mig fast vid en spelautomat och greppade desperat efter dörrhandtaget för att kanske kunna svinga mig ut ur infernot. Som en modern, småkriminell version av Tarzan skulle jag med ett manligt vrål hiva mig ut och tjejer i bikini skulle omedelbart flockas runt mig.

Vi hade aldrig en chans.

Efter fallet landade vi på en kullerstensgata. Jag damp klumpigt ner och föll rakt på min axel, men jag kände egentligen ingen smärta. Den omilda landningen resulterade bara i en konstigt gummiaktig, dov känsla i kroppen — ungefär som när man gör illa en kroppsdel som har domnat.

Stenväggarna runtomkring oss lystes upp av ett rött sken, och i det flimrande ljuset såg jag att Peter höll på att få riktigt djupa rynkor runt ögonen. De påminde mig om linjerna man har i handflatorna.

”Har du påsen, förresten?” Han kravlade sig upp och stirrade tillbaka på mig. ”Sorry, allt hände så fort. Jag tappade den.” Jag drog mig också upp. ”Fan. Jävla skit.” Han gav mig en smocka på armen, men det kändes fortfarande som om halva min kropp var bortdomnad så jag var inte säker på hur hårt slaget hade varit.

”Du är skyldig mig minst trehundra då, jävla slukhål.”

Jag sa inget, utan drog i stället upp telefonen ur min byxficka och undersökte den. Skärmen hade spruckit och det gick inte att få liv i den.

”Telefonen är sönder. Har du med din?”

Peter sparkade till en sten och muttrade. ”Trehundra euro. Det är min andel, det. Låg ju garanterat minst sexhundra i påsjäveln, det är jag säker på.”

”Har du din telefon med dig eller inte?”

Han klappade med händerna utanpå jackan för att kontrollera innehållet i bröstfickorna, men skakade sedan sammanbitet på huvudet.

Vi hade fallit ner i något som liknade en gruva eller ett grottsystem med en smal gång som ringlade framåt. Gången verkade leda mot en öppning, och medan vi långsamt tog oss framåt tittade jag ner på mina händer. På grund av ljuset såg det ut som att de var täckta av röd färg. Den slingrande korridoren vi befann oss i gav mig en känsla av att ha blivit levande svalt av en reptil – skenet som stenmurarna badade i rörde på sig hela tiden, och det gjorde att hela gången såg ut att andas. Jag ville prova att pressa handflatan mot väggen, men jag var rädd för att stenytan skulle kännas blodfylld och levande så jag lät bli.

”Vart är det vi har kommit?” Jag överraskades av hur gäll min röst var.

Peter valde att inte svara och skakade bara på huvudet.

”Det är en... Det ser ut som en stad”, mumlade han när vi efter en stund kom ut ur den trånga gången.

Jag såg mig omkring. Det var onekligen en stad, men det såg inte ut som att vi befann oss i Finland längre, utan i en deprimerande håla i något underutvecklat land. Det såg inte ut som att året längre var 2015 heller. Vi stod på en stor öppen plats som mest liknade någonting man ser i gamla svartvita filmer. Människor skyndade förbi, halvspringande kors och tvärs över torget. Männen var klädda i snyggt skurna svarta kostymer och kvinnorna bar nätstrumpor och långa, åtsittande kjolar i beige eller grått. Torget kantades av grå byggnader — skitig betong och korrugerad plåt överallt — och hela härligheten var insvept i smutsig, tjock luft som luktade fränt av avgaser trots att vi inte såg en enda bil. De enda ljuden vi hörde var våra egna röster och det frenetiska klappandet av skor som ekade mellan byggnaderna.

Några pappersark kom snurrande i virvel över kullerstenarna,

och jag tog några snabba steg framåt, satte ner foten på ett av arken och plockade upp det.

UTVECKLING AV BUDGETENS SALDO

Den offentliga sektorn brukar delas upp i tre delsektorer. Som tabellen nedan visar är underskott i budgeten mer regel än undantag .hjälp HJÄLP,ag kan intelängre .Tabellen visar även att betydande belopp har kunnat förskjutas framåt eller bakåt mellan enskilda år, vilket bidragit till SNÄLLAsläppm,ig.släppUT en ryckig tidsserie.

Under texten fanns en tabell med siffror i rött och grönt. Jag gav pappret åt Peter och pekade på de konstiga ställena i texten. Han ryckte bara på axlarna, skrynklade ihop bladet och kastade iväg det så långt han kunde.

”Såg du texten? Fan så obehagligt! Varför har någon skrivit så?” Jag lyckades få fast ett papper till, men det fanns ingen text på det, bara rader av siffror som inte sa mig någonting alls.

”Sjuk kontorshumor, kanske? Vad vet jag?” Peter försökte få tag i ett annat papper som virvlade förbi, men hann inte.

Jag signalerade med händerna i ett försök att hejda en man med bakåtslickat hår som kom emot oss, men han fortsatte raskt framåt utan att ägna mig någon som helst uppmärksamhet. Peter grabbade tag i en ung kvinnas arm för att försöka få henne att reagera, men hon stävade bara framåt som ett tankfartyg och drog honom med sig i farten tills han snubblade till och blev tvungen att släppa taget.

”Såg du? Brudarna här är starka som sopbilar! Herregud!” Han såg efter henne och skakade på huvudet. ”Tänk dig henne i sängen, va? Jesus!”

Jag ryckte på axlarna. ”Men skit i henne nu och förklara för mig varför ingen vill prata med oss?” Jag drog upp telefonen ur fickan en gång till, slog den mot handflatan några gånger och provade hålla in strömknappen. Skärmen förblev svart. ”Nä, jag fattar inget av det

här. Hon tittade inte ens på mig. Jag höll ju henne i armen, för fan!” ”Ingen här tittar på oss. Det är som att vi är osynliga”, sa jag medan jag gestikulerade med armarna i luften och ropade sedan till för att se om någon skulle reagera.

”Hej!” Ingen reaktion. Bara det oavbrutna klickandet av klackar hördes.

”Hallååå-å!” Peters röst.

Efter att vi vandrat runt i minst en halv timme utan att få kontakt med någon av människorna, överrumplades vi båda två av en enorm hunger. I ett fönster lade vi märke till en blekgrön, söndrig neonskylt som blinkande berättade för oss att ”aféet” var öppet. Vi gick igenom våra fickor, kom fram till att vi inte hade några pengar, men stegade in genom dörren i alla fall. Vi kom överens om att ta en springnota eftersom vi var säkra på att vi ändå aldrig skulle komma tillbaka hit i framtiden.

En liten klocka ljöd ihåligt när jag öppnade dörren. Kaféet var helt tomt på kunder, och en spinkig servitris med stripigt blont hår hälsade surmulet på oss med en nick. Några lysrör duschade blekt ljus över borden som var överdragna med sjabbiga vaxdukar i olika färger. Lukten av gammalt stekfett och vidbränt kaffe i rummet fick det att vända sig i magen på mig. ”Hon ser oss i alla fall”, sa jag och nickade mot servitrisen. ”Alltid något”, skrockade Peter och krängde av sig sin jeansjacka. Vi satte oss vid ett av borden. En laminerad meny stod uppstöttad mot fyra solkiga dricksglas. Den var ensidig, och på den fanns tio bleka bilder. Ingen text överhuvudtaget, och vi kände bara igen en av de färglösa maträtterna. ”Två såna.” Peter höll upp menyn mot servitrisen och pekade på bild nummer fyra som vagt liknade en hamburgare eller en dubbel smörgås.

Servitrisen nickade och hummade till svar.

”Vad heter det här stället? Staden där vi är, menar jag.” Jag såg upp på kvinnan i förklädet, men hon vände sig bara hastigt om och försvann ut i köket.

Den lilla mässingsklockan som var monterad ovanför dörren plingade till och en kutryggad gammal man hasade in i lokalen.

Han gick med hjälp av en käpp, med ungefär samma hastighet och kroppshållning som en nittioåring. Långsamt men målmedvetet navigerade han rakt fram till vårt bord.

”Nya ansikten”, väste han. Hans läppar rörde sig knappt när han pratade, och de mjölkiga ögonen betraktade oss nyfiket.

Vi såg båda två på honom utan att säga någonting.

”Jobbar ni, pojkar?”

Mannens andedräkt luktade terpentin.

”Tack, vi klarar oss fint, gubbe”, sa Peter med skarp röst.

Den gamle knep ihop läpparna, släppte ut luft genom näsan i en pipande, kort stöt och skakade på huvudet. ”Annonserna måste ni i alla fall läsa. Dem kommer ni att behöva.”

Han fnyste till igen och drog upp en tidning ur sin bakficka, viftade med den i luften några gånger och släppte ner den på vårt bord. Sedan ursäktade han sig korthugget och gick och satte sig vid ett bord lite längre bort.

Jag vecklade ut tidningen. Det fanns ingen logo och inget datum. Tidningen hade ett tiotal sidor, och varje sida bestod av jobannonser. Det fanns inga bilder, ingen reklam, inga andra artiklar, bara annons på annons på annons. Kontorshjälp behövs. Bokföring. Informationshantering och arkivering. Administrativa uppgifter. Datasortering. Vår mat kom till bordet, så jag föste tidningen åt sidan. ”Finns det gurksallad?” frågade jag. Servitrisen skakade på huvudet och försvann. ”Har ni nånting alls att lägga i den här?” Peter öppnade sin hamburgare och undersökte biffen. Den var grådaskig och verkade ha små pappersbitar i sig.

Det kom inget svar från köket. Vi slukade maten i alla fall — vi var utsvulna och hade aldrig varit särskilt kräsna. Så blir det kanske när man växt upp på Dr. Oetkers frysta pizzor, Tom Yum snabbnudlar och de billigaste knackkorvarna man kan hitta i köttdisken. Hamburgarna var definitivt inte utsökta, men de smakade ungefär som hamburgare ska smaka.

”Det här stället är ju helt sjukt”, sa Peter. ”Det där pappret på torget...”

Han lutade sig framåt över bordet och fortsatte med sänkt röst. ”Jag bara...”

”Hmm? Du bara vad?” Jag såg på honom med höjda ögonbryn och plockade i mig de sista smulorna av brödet.

”Ja, alltså, vad heter det där som ni katoliker tror på? Skärselden? Kanske det är där vi är?” fortsatte han.

Jag log mot honom och skakade på huvudet. ”Nä, det kan jag aldrig tro. I purgatoriet skulle man helt säkert få en sked gurksallad åtminstone! Sunkigare matställe har jag aldrig...” Jag avbröts av att någon harklade sig högljutt bredvid mig.

Servitrisen hade kommit tillbaka till vårt bord med en man i släptåg. Mannen var lång, hans huvud var rakat — och så pass glansigt att jag undrade om han faktiskt polerat det — och han var stramt klädd i en stålblå uniformsrock av tjockt ylle.

”Vi har förstått att ni inte är arbetande män.” Han talade med barsk och pompös officersröst. ”Vi vet inte ens var vi är”, sa jag.

”Ni förväntas betala er räkning omedelbart.” Iskalla ögon riktades först mot mig, sedan mot Peter.

”Vi har blivit av med alla våra pengar”, erkände Peter. Han hade suttit och gungat på stolen, men lät den nu falla ner på alla fyra benen. ”Vi föll ner hit, vi har ingen jävla aning om var vi är och vad som...”

Mannen höll upp ett pekfinger i luften. ”Ni har samlat på er skulder. Ni arbetar av dem i något av våra kontor. Jag ser att ni har bekantat er med utbudet.” Han nickade mot tidningen som låg på bordet. Servitrisen hade tagit några steg bakåt, och stod nu gömd bakom mannen, fingrande på sitt fläckiga förkläde med blicken riktad mot golvet.

Peter och jag såg på varandra.

”Men vi måste väl kunna komma överens om att vi betalar senare? Och kontorsjobb, vad är det för konstigt system? I Ankeborg blir man tvungen att diska om man inte kan betala för hummern på restaurang Gyllene Gaffeln”, sa jag spydigt och Peter frustade till av skratt.

Mannen verkade ignorera oss totalt och fortsatte med sin monotona utläggning. ”Vi tar er till en skräddare som syr kostymer åt er och ni påbörjar sedan ert arbete omedelbart. Ni blir naturligtvis skyldiga skräddaren en summa, som också ska betalas så snart som möjligt.”

”Nej, nu är det här inte roligt längre. Ni kan väl för fan inte bara hålla oss här!” Jag kände hur mina kinder hettade till av indignation, smällde handflatan i bordet och ställde mig upp. ”Nu lämnar jag min adress och mitt telefonnummer åt er så får ni helt enkelt skicka räkning för maten.”

”Ja, vi ska gå nu”, sa Peter och började ta på sig jackan.

”Det är inte maten jag pratar om.” Mannen i yllerocken tog ett steg närmare bordet och lade blixtnabbt varsin hand på våra axlar.

Det kändes som att få en elchock, och sedan domnade hela min kropp bort och jag kunde inget annat än att sätta mig ner igen. Jag fick svårt att andas och kände mig yr, vände min blick mot Peter och under ett ögonblick kunde jag se min halvbrors koagulerade dödsmask. Hans vänstra ansiktshalva var söndermosad och täckt av levrat blod. Kinden och hela underläppen fattades, och ögat han hade kvar stirrade tillbaka på mig lika livlöst som en spelkula. De blottade tandraderna gjorde att hans ansikte stelnat i en fasansfull grimas, och jag försökte vända bort blicken men det gick inte.

Jag kände att jag var på väg att svimma när den konstiga känslan försvann lika snabbt som den kommit. Förvirrad såg jag hur Peters ansikte återfick sitt normala utseende och jag öppnade munnen och sög girigt i mig luft.

”Kanske vi är vakna nu?” Mannen hade kommit så nära mig att våra nästippar nästan nuddade vid varandra. Jag stirrade maktlöst rakt in i hans ögon utan att kunna säga någonting.

”Kanske vi äntligen ser saker och ting som sådana de verkligen är?” Jag kände en intensiv lukt av terpentin sprida sig ur hans mun när han pratade. Han luktade någonting annat också. Någonting surt och organiskt — han luktade som att han stigit upp ur en grav.

Djupt där inne i hans pupiller såg jag en kavalkad av alla dåliga val

jag gjort i livet spelas upp som på en projektorduk. Jag såg mig själv vid fem års ålder, med handen i mammas plånbok för första gången. Jag såg mig själv med fjunig mustasch, urtvättat Van Halen-linne och basebollträ vid fjorton års ålder — då hade jag nyligen upptäckt att pensionärer var lätta byten. Oftast räckte det med att visa upp ett vapen och ryta till. Det var sällan man behövde göra dem illa för att få det man ville.

”Jesus! Du har... Du är ju död! Du har inget jävla huvud!” Peters röst var genomträngande och skar genom tystnaden som ett rakblad.

”Ja, ni ser allt lite hängiga ut båda två.” Mannen i uniformen skratade till och stödde sig mot bordsskivan med båda händerna.

”Det mest dramatiska som händer i Hovrättsplanadens R-kiosk idag är att en hemlös man stjälar en kopp kaffe och en näve sockerbitar.” Mannen lät blicken vandra mellan oss medan han pratade. ”Kvinnan bakom kassan vet inte ens att ni var där.” Han klickade med tungan, rätade på sig och höll ut handen i en gest mot kaféets dörr.

#

Ibland ser jag de förvirrade nykomlingarna i sina färgglada kläder. Jag känner att de försöker få kontakt med mig, och jag vill inget hellre än att hejda mina steg och prata med dem. Samma intensiva längtan efter kommunikation finns där när jag ser Peter.

Han och jag möts varje dag på gatan. Alltid vid samma ställe, alltid på väg åt olika håll. Jag vill veta hur han mår. Helst av allt vill jag ha en kram. Om jag erbjöds möjligheten att välja, skulle jag gärna byta en lång konversation mot en enda ordlös kram. Såvitt jag kan minnas har jag aldrig kramat min halvbror och det ångrar jag djupt, för nu har jag inte ens ett gammalt, flagnande minne av närhet att tänka tillbaka på och trösta mig med. Jag vill så gärna stanna och prata, men jag kan helt enkelt inte få min kropp att sluta röra sig framåt. Den lyder inte.

Hans ögon är döda när våra blickar möts. Döda och tomma. Men Peter finns fortfarande där inne. Jag ser en glimt av honom bakom de glasartade ögonvitorna. Han skriker säkert också, precis som jag. Han vill säkert också ut. Vi skriker och klöser, som om vi blivit levande begravda inuti andra personers kroppar, men de har ingen aning om att vi är där. De hör oss inte, och de har ingen aning om att vi försöker ta oss ut.

Varje dag stirrar vi in i varandras ögon när vi möts, men jag kan inte hejda takten, jag kan inte stanna, jag kan inte ens vända mig om och titta efter honom när vi väl passerat varandra.

Jag känner hur heta rännilar av tårar strömmar över mina kinder medan jag hjälplöst skyndar vidare mot kontoret. Där inne vet jag att jag kommer att mötas av samma pappershögar som jag möttes av igår. Allt ska stämplas, sorteras och arkiveras. Mitt bord är tomt varje kväll när jag går därifrån. Nästa morgon ligger högarna där igen. Jag inser att skulden aldrig någonsin kommer att bli betald.

Mina tankar fräter som syra inuti mig. De äter långsamt upp mig inifrån.

En liten grå man sitter i ett litet grått kontor.

Han stämplar. Han sorterar. Han arkiverar.

Inuti mannen finns jag. Det vet inte han. Jag klöser. Jag skriker. Det vet inte han.

(Klösa. Stämpla. Sortera.)

En liten grå man sitter i ett litet grått kontor.

(Stämpla. Sortera. Klösa.)

Han vrider och vänder på sina papper. Pappren är så viktiga, så viktiga. (Stämpla. Räkna. Skrika.) Han vet inte riktigt varför pappren är viktiga, han vet bara att det är de, så han räknar och stämplar och arkiverar och sorterar lydigt, hela dagen lång. Han är tyst som en mus och grå som en mus. Han sover ensam i ett litet grått rum, på en liten grå säng. (Stämpla. Sortera. Arkivera.) En liten grå man sitter i ett litet grått kontor. (Skrika. Klösa. Sortera.) Dag ut och dag in. En hinna av hopplöshet har omslutit mig — det händer ofta när jag grubblar för mycket. Jag kan knappt andas, för den panikartade

tomheten sitter som en kvävande plastfilm över ansiktet, och jag försöker lugna mig när jag närmar mig kontorsbyggnaden. Desperat försöker jag samla mig och tänka på något annat medan jag kippar efter andan.

Instinktivt lyfter jag handen till ansiktet för att torka mina tårar, och just i det ögonblicket inser jag en sak till.

Jag inser att jag aldrig någonsin kommer att vänja mig vid att fingrarna förblir torra.

Själsmolnet

Hedersomnämmande

Nina Brander Källman

Klockan är 07:59 när tåget rullar in på Stockholms central, och rösten i högtalaren ber om ursäkt för förseningen på sex minuter. ”Hoppas att det här inte ställer till det alltför mycket för er.” Lena sträcker på sig och tänker att hon har genomskådat alltihop. När tåget bara är lite försenat, då ber de om ursäkt för fulla muggar. Syftet är givetvis att passagerarna ska tro att förseningar är något som hör till ovanligheterna, att en sexminutersförsening verkligen är värd en ursäkt. Kanske kan man lura någon tillfällig nöjesresenär, men pendlarna från Uppsala vet ju hur det ligger till. De andas ut av lättnad för att de idag bara blir sex minuter sena till sina arbeten.

Lena har tur, hon behöver inte följa med den trögflytande strömmen av människor som ska åka vidare med tunnelbana. Istället tar hon rulltrappan upp till Klarabergsviadukten för att gå den korta sträckan till kontoret på Kungsholmen. Hon känner att det redan börjar stocka sig i halsen. Det känns som en klump av gröt som har fastnat där, men efter förra veckans läkarbesök vet hon att det med största sannolikhet rör sig om magsaft som tränger upp i strupen på grund av att magmunnen inte sluter tätt. Reflux kallas det. Läkaren kände igen symptomen direkt, han avslöjade efter en stund att han led av det själv. Lena har fått Gaviscon på flaska samt Omeprazol av starkaste sorten, och en tid till gastroskopi nästa vecka.

Det värsta är att hon ibland får så dålig andedräkt, vilket väl måste ha något med de där magsafterna att göra. Det är rent ut sagt för-

jävligt när man märker att folk ryggar tillbaka när de kommer för nära. Lena går över gatan och in på 7-Eleven där hon köper en påse tuggummi. Så ser hennes morgonrutin ut. Det är irriterande, tänker Lena, med folk som går omkring och smaskar tuggummi hela dagarna, men det måste väl ändå anses vara bättre än att gå omkring och stinka?

Det är lustigt att Lena som bor i Uppsala nästan alltid kommer till kontoret först av alla på morgnarna. Hon läser upp, larmar av, tänder lampan, speglar sig en stund i helfigursspeglarna i hallen när hon nu ändå är alldeles ensam. Inspekterar ett munsår och en blemma i ansiktet. Sen går hon in i köket och sätter på kaffe. Hon vet att jobbets sura kaffe inte är bra för hennes mage, men vad ska man göra? Utan kaffe har hon ingen lust att existera. En våg av illamående sköljer över henne medan hon står lutad mot diskbänken och väntar. Hon kastar en blick på almanackan – jodå, visst kan det vara dags för ägglossningen. Lena har alltid plågats av sin menscykel på olika sätt, och efter att hon fick barn kom ägglossningsvärken – mittelschmerz – som ett nytt och pikant inslag i floran av krämpor. Nu vet hon vad hon har att vänta: Två-tre dagar av vagt illamående, sedan några timmar av svåra magsmärter som av någon anledning oftast börjar cirka klockan två på natten. Därefter några dagars relativt lugn fram till dess att den riktiga PMS:en sätter i gång.

Redan som liten brukade Lena fantisera om ett liv utan kropp. Man skulle vara en själ bara, tänkte barnet Lena, en själ som fladdrade omkring som ett litet ljusblått moln utan att egentligen känna någonting. Tänk att aldrig behöva ha ont i magen, aldrig behöva skära sig mellan fingrarna på ett papper, aldrig behöva kissa och bajsas, äta potatis för att överleva eller skämmas för sina gula tänder, sin stora näsa, sina tjocka läppar, sin motbjudande röst. Tänk att någon gång få vara lätt.

Hon hade snuddat vid den känslan någon gång, i början av som-

marlovet, när hon letade efter ilandflutna fynd på stranden, och pappa hade köpt jordgubbar, och skolan och skolgympan var långt borta. Och det var dit, till den kärnan av varandet, som hon alltid ville komma igen.

Lena håller upp kaffe och går och sätter sig vid sin dator. Lika bra att ta en Ibumetin med en gång, tänker hon. Det gnisslar liksom mellan ögonbrynen när hon försöker fokusera blicken på datorskrämen. Hon har haft synrubbingar till och från sedan Signe föddes. Optikern sa att det nog berodde på amningen, hormonförändringarna kunde visst ställa till med både ett och annat. Nu är det över två år sedan Lena slutade amma, men problemen kvarstår. Ingen har kunnat säga vad det beror på. Usch, det är ovanligt jobbigt idag. Kan det finnas ett samband med ägglossningen? Lena börjar sin arbetsdag med att googla på det.

En bit in på förmiddagen lider Lena av fem-sex smärre krämpor. Förutom huvudvärken, ägglossningsillamåendet och refluxen har även en obestämd sveda i stjärten tillkommit, samt en molande värk i bröstet och lite lätt ryggont. Lena tänker att det minsann skrivs böcker och artiklar om folk som är döende i cancer, ALS eller djupa depressioner, men väldigt sällan läser man något om vardagens små plågor, som sammantaget bildar en ganska jävla stor plåga, särskilt när de pågår dag ut och dag in. Långdragna förkylningar och vinterkräksjuka ser man inte heller till så ofta i böcker, filmer och tv-serier. Lena skriver ett mejl till Lars om detta, och får till svar: ”Jag tror faktiskt att Bukowski skrev om sina hemorrojder i nån bok. Puss.”

När klockan börjar närma sig tolv utbryter den vanliga diskussionen i kontorslandskapet: Vilka har matlåda med sig, och vilka vill gå ut och äta, och i så fall vart? Idag slutar det med att Lena, Tomas, Anna och Mia går ut. Aprilsolen skiner på dem och Lena känner sig tillfälligt upplivad. Hon berättar för de andra om själsmolnet, om

längtan efter att tyngdlös och kroppslös fladdra omkring i universum. Tomas säger att kroppen väl ändå är ganska trevlig, att man kan göra många bra saker med den. Och visst kan Lena hålla med om det, men plågorna är ju så oändligt mycket större än njutningen! Tomas skrattar, det finns något varmt i honom som Lena tycker om, och kanske skulle hon i det här ögonblicket känna sig dragen till honom, om det inte vore för det faktum att Lena, i egenskap av sexuellt utåtriktad varelse, sedan lång tid tillbaka var död.

Lena håller avståndet, hon vill inte riskera att någon känner hennes andedräkt.

Visst vet Lena vad som sägs och har sagts om kroppen. Att den inte behöver vara ett hinder, att den tvärtom kan vara ett medel för att uppnå salighet. Lena är inte främmande för detta, att hänge sig åt det kroppsliga. Hon har simmat och joggat och gymmat, hon har ätit och druckit och njutit, hon har legat på rygg i centraleuropeiska skogar och fått barr mellan skinkorna medan en eller annan full australiensare har tömt sig i henne. Hon har låtit sin kropp möta andra kroppar på toaletter och takterrasser och tåg, i hängmattor och provhytter och hotellrum och bilar och berg.

Till vad har allt detta lett? Idrottsskador, halsbränna, torra jävla slemhinnor i underlivet.

Lars ringer Lena och säger att Signe har fått feber och att han har hämtat henne på dagis. Eftersom han har ett par hektiska dagar framför sig hoppas han att Lena kan dra sitt strå till stacken. Lena säger att det går bra. Det är onsdag idag, hon kan vara hemma resten av veckan. Sedan får de se. Innan Lena går från jobbet skickar hon ut ett mejl till alla: "Jag vabbar imorgon och på fredag." Som väntat hör hon genast någon mumla: "Måste alla skicka ut mejl om precis allt de gör hela tiden?" Men Lena vet vad alternativet är: Om man inte skriver något massmejl undrar folk vart man har tagit vägen istället. Och så är de sura för att man inte har sagt att man ska vara borta.

Lena ligger i soffan bredvid Signe som tittar på Pingu. Det är alldeles lugnt i lägenheten, solen skiner idag igen och man kan se dammkornen i luften. Som vanligt tänker Lena på olika konstifika sätt att begå självmord. Hon ser för sin inre syn luciakronan som har pistoler, böjda inåt mot huvudet, i stället för ljus. Och durkslaget som har hagel i stället för håll, och som man sätter på huvudet och liksom avfyrar på något sätt så att hela hjärnan genomborras och evigheten tar vid. Och hårfönen som man släpper ner i badkaret, ja alla de gamla vanliga bilderna. Lena var över trettio år fyllda när hon förstod att de här tankarna inte var normala. Att de till och med ansågs riktigt sjuka och onormala. Lena trodde det var självklart att man hellre ville vara död än levande, och att detta inte nödvändigtvis innebar att man hade något emot att vara levande. Men vad fan, tänker Lena nu, vad spelar det för roll vad man tänker på, så länge man är en duglig samhällsmedborgare och så vidare. Och det är ju Lena. Hon sköter sitt arbete, hon är hyfsat lyckligt gift, och otroligt nog har hon klarat av att både avla, bära, föda och amma ett barn.

Och Signe är ett vackert och begåvat barn, det är ett objektivt faktum, en obestridlig sanning. Lena betraktar hennes profil där hon sitter med blicken fäst på tv-rutan, ovanligt stilla nu på grund av febern. Hjärtat värker av kärlek, och Lena känner en oändlig tacksamhet över sin förmåga att älska. Hon har älskat Signe innerligt och brännande ända sedan den dagen då graviditetstestet bekräftade hennes existens. Lena vet att denna okomplicerade kärlek inte är en självklarhet, och även om hon aldrig skulle erkänna det för någon känner hon en stark stolthet över att hon åtminstone i detta avseende fungerar.

Men tyvärr utgör kärlek allena ingen garanti för en harmonisk relation eller ett gott föräldraskap. Lena är arg på Signe för det mesta, Signe tyr sig till Lars, klättrar och klänger på honom och pratar hela tiden. Ja, hon dominerar bilden så till den grad att Lena och Lars över huvud taget inte hinner prata med varandra. Deras enda fungerar.

erande kommunikation sker via mejl och sms när de båda befinner sig på jobbet.

För på kontoret och på tåget tänker Lena sällan på Signe. Hon tänker på sig själv, på sin kropp och på självmordsmetoder. Som hon alltid har gjort.

Förra året fick alla de anställda på Lenas jobb göra en hälsoundersökning hos företagshälsovården. De kollade blodvärde, kolesterol, socker och så vidare. (Och Lena hade utmärkta värden, men det visste hon redan – så många gånger som hon sprungit hos olika läkare i tron att hon haft diabetes eller fel på sköldkörteln.) Så fick de cykla på en motionscykel för att mäta konditionen. (Lenas kondition var usel, vilket inte heller kom som någon nyhet.) Och slutligen skulle de gradera sitt upplevda fysiska och psykiska hälsotillstånd på en skala från ett till fem. Hälsovårdskvinnan blev märta bekymrad över Lenas ärliga trea. ”Hur skulle du kunna nå upp till en femma, då?” sa hon, och Lena svarade att det hade hon aldrig funderat på. Hon visste inte att målet med tillvaron var att gå omkring i ett tillstånd av lyckosam purfriskhet och eufori. En trea är bra, sa Lena, och tänkte att med tanke på förutsättningarna – att vi ständigt tvingas släpa runt på den här blytung klumpen till kropp, som med jämna mellanrum sviker oss på de mest illojala sätt man kan tänka sig – så ska man vara jävligt glad om man ligger på en trea i genomsnitt.

Lokfel, växelfel, löv på spåren, dödsolycka... Pendlarna vet att det finns hundratals olika anledningar till en tågförsening, och att de ännu inte har upplevt alla. På måndag morgon blir 07.11-tåget stående i 45 minuter utanför Upplands Väsby på grund av ”stopp i en signal”.

Lena ägnar sig åt att upprätta en mental lista över tabubelagda sjukdomar och krämpor. Snart ser hon ett mönster: Ju mer perifer åkomman är, alltså ju längre ut i kroppen den sitter, desto mer accepterat är det att prata om den. Migrän, snuva, brutna ben, musarm,

karpaltunnelsyndrom – allt detta kan avhandlas vid vilket fikabord som helst. Men sjukdomar som har sitt säte närmare centrum av kroppen, i tarmar och fortplantningsorgan till exempel, dem talar man inte om hur som helst. Lena känner sig riktigt nöjd med denna sin insikt. Hon ska presentera teorin för Tomas och Anna så fort hon kommer till jobbet, om nu tågfanskapet bara börjar rulla någon gång. Hon tar en Rennie och bidar sin tid.

När Lena väl kommit fram till Stockholm förlöper dagen som dagar brukar förlöpa, men dagen därpå är det dags för gastroskopi. Lena brukar tycka om att gå till läkare, att överlämna sig i vårdens händer, men att se fram emot en gastroskopi klarar inte ens hon av. Vid dagens slut skickar hon ut ett mejl: ”Jag har ett läkarbesök imorgon bitti, kommer in vid tiotiden.” Hon känner sig lite kallsvettig när hon stiger upp och går. Axlarna och benen värker. Någon i lokalen muttrar: ”Måste folk mejla ut om alla läkarbesök?”

Tack och lov är tåget inte försenat alls på tisdagsmorgonen. Luften är kall och klar när Lena promenerar från Centralen till läkarmottagningen vid Hötorget.

Men det som sedan sker är en studie i förnedring. Läkaren som knappt tittar på Lena, som pratar med sköterskan om någon icke närvarande person medan hon för ner slangen i Lenas hals. Och Lena, Lena med ögon som tåras, Lena som rapar, rapar om och om igen under hela undersökningen. Och läkaren som säger att man ska inte kunna rapa under en gastroskopi om man är normal, och således är det mycket riktigt så att Lenas arma magmun är alldeles glapp. Läkarens kalla blick och hopsnörpta mun, och råden som ges: Lena ska inte äta på kvällarna, inte böja sig ner när hon dammsuger, och framför allt ska hon sova med huvudet högt. Hon måste, och detta är viktigt, höja upp huvudändan av sängen med hjälp av tegelstenar under benen. Och Lena som kvider att hon delar säng med sin man, att de har en dubbelsäng, ska han också behöva sova i en backe? Och

den metalliska klangen – är det skadeglädje? – i läkarens röst när hon säger att det där får Lena och hennes karl helt enkelt lösas på något sätt.

Som i en dimma går Lena till jobbet, och när hon kommer fram står Tomas utanför och röker, och de sätter sig på en bänk och hon berättar alltihop, var hon har varit och vad hon har gjort och varför. Och tårarna börjar rinna igen men Tomas är inte rädd, Tomas är inte rädd för sorg, och inte för dålig andedräkt heller, tydligen, för han kommer nära nu, han rör vid hennes axel och frågar om sjukdomen är orsakad av stress, och det blixtrar till i hans ögon, för Tomas tar gärna alla tillfällen i akt att klandra deras arbetsgivare för de anställdas lidande. Och Lena svarar att enligt läkarna beror det varken på stress eller olämplig föda eller något annat, men samtidigt känner hon ju själv att sådana faktorer måste spela in, för besvären blir alltid värre när hon kommer till Stockholm och utsätter sig för arbete och produktionsrapporter och koreansk mat och jobbkaffe. Då skrattar Tomas till så att Lena kan se den vassa, sneda hörntanden i hans i övrigt ganska raka och intetsägande tandrad, och Lena känner att hon skulle kunna vila i det här ögonblicket för alltid, omsluten av medkänsla och med bilden av den där förunderliga tanden på näthinnan.

Klockan är 16.50 när Lena kommer till Uppsala, och hon går raka vägen till Uppsalabädden på Dragarbrunnsgatan. Hon säger till försäljaren att hennes läkare har uppmanat henne att höja sängen med hjälp av tegelstenar, och att hon nu undrar om det finns någon mindre drastisk metod att uppnå samma effekt. Och visst finns det en kilformad skumgummidyna som Lena får köpa. Hon provar den på en av sängarna i affären, och försäljaren säger att det verkar lite märkligt att sova i den där vinkeln, men om läkaren har sagt det så... De skrattar lite och Lena säger att det går bra, det känns helt okej faktiskt. Hon skulle gärna ligga kvar där ett tag, under lysrören, kanske slumra till en stund frikopplad från allt som har med hennes

eget väsen att göra. Men naturligtvis stiger hon upp och betalar för skumgummispektaklet. Kånkar ombord dynan på stadsbussen och åker hemåt. Signe kommer säkert att undra vad det är, hon kommer att vilja hoppa på den. Och Lena kommer att låta henne göra det en liten stund, och sedan kommer hon att lägga den i sängen, och de kommer att äta middag, och efteråt kommer Lena att fråga Lars om hon luktar illa ur munnen, och om han säger nej kommer hon att kyssa honom, och om han säger ja kommer hon att lägga sig ensam i soffan, och oberoende av allt detta kommer väckarklockan att ringa klockan 05.45 imorgon bitti, och Lena kommer att åka buss och tåg igen.

Hedersomnämmande

Johan Fagerudd

Vi står ute på gården. Peter leker borta vid gungorna. Jag förklarar för dagistanterna att vi åker bort över helgen, att vi kanske stannar borta hela veckan. Jag vill säga för evigt, men gör det inte. Dagistanterna kramar om mig och beklagar sorgen. Jag tycker att de redan gjort det, men tackar och låter dem hållas. Den ena kramar mig litet för länge, har väl behov av ömhet. Vem har inte det?

När vi går till bilen frågar Peter vart vi är på väg. Vart som helst, svarar jag. ”Får jag sitta framme?” frågar han. ”Det är din plats nu”, svarar jag. Allt kommer att bli bra.

Det blev en fin begravning. Alla tyckte att jag var fantastisk. Behärskad och mogen. Orkade till och med hålla ett berörande begravningstal. Alla grät, utom jag. Precis som det ska vara. Det är publiken som ska gråta.

Peter förstod ingenting.

”Var är mamma?” frågade han.

”Hon sover”, sa jag

”När vaknar hon?” undrade han.

Han somnar så fort vi kommit ut ur stan. Huvudet faller åt sidan, snön droppar från stövlarna. Med ena handen knyter jag upp mössan, tar av honom halsskyddet, drar ner dragkeden. Han är varm.

Jag tänker på mammor som dödar sina barn, kör in i bussar, väljer lämpliga långtradare. Medea och Jason.

Om vi skiljt oss skulle hon ha fått vårdnaden. Om jag dödat henne hade han mist oss båda. Det var bra att hon dog. Kanske jag borde säga det åt den där vårdslösa plogbilsföraren som körde över henne. Så att det inte förstör hans liv i onödan.

Kort efter begravningen flyttade min mamma in, ville hjälpa till. Det blev ett helvete. Allt jag gjorde var fel. Hon skrek att det hade varit bättre för Peter ifall jag hade dött istället för Isa.

Jag slängde ut henne.

På kvällen ringde hon och sa att hon skulle ta vårdnaden av mig, att Isa var den dotter hon aldrig haft och nu var hon död, att jag var oföretagsam och att jag aldrig skulle klara av att ta hand om pojken. Pojken, sa hon, inte Peter. Mammor säger så konstiga saker i tron att det är kärlek och omsorg.

Jag la luren på bordet och lät henne tala, satte mig i soffan med Peter. Vi såg på Buu-klubben och höll om varandra. Ett program om sorg, husdjur som dött, vikten av att prata om det, tända ljus och ordna begravning.

”Nu är det bara du och jag”, sa jag.

Nästa dag städade jag. Tog svarta plastsäckar och tömde skåp. Osentimentalt. Först hade jag tänkt donera en del till loppis, men insåg att jag inte ville möta främmande kvinnor i hennes kläder, främmande kvinnor i jumprar hon burit. Tänkte på Hitchcocks Vertigo, där James Stewart klär ut Kim Novak till kvinnan han älskar. Jag hade inga sådana behov. Kanske för att jag aldrig älskat. Hade jag det? Var jag kapabel till det?

Jag kör till sidan, kollar Peters säkerhetsbälte och viker ner sätet.

”Vart är vi på väg?”, frågar han nästan i sömnen.

”Sov nu bara, Peter”, svarar jag.

Han svänger sig på sida och somnar in på nytt.

Det var dan före dopparedan som hon informerade mig om att hon ville skiljas. Hennes tajming var perfekt. Jag blev inte förvånad, hade anat det länge. Det som förvånade mig var min reaktion, eller brist på reaktion. Jag bara satt där och förstod att jag var utbytbar.

Jag skulle gärna ha bytt ut mig själv.

Vi firade jul som om ingenting hänt, berättade inget åt föräldrarna. Inte heller Peter fick veta någonting. Så här efteråt var det ju bra. Alla fick leva i tron att vi var lyckliga. Det blev en fin begravning.

Jag brände upp hennes kläder på bakgården. Inte så filmatiskt som det låter. Tog hjälp av lampolja och renad bensin. Grannarna klagade på lukt och rök, sa att det var förbjudet. Jag slog dövörat till och slutförde mitt uppdrag, målmedvetet och koncentrerat. Efteråt sopade jag bort askan och skovlade ren vit snö över eländet. Så där som mördare sopar igen spåren efter sig.

Borde jag gå med i en sorgegrupp? Ge sken av att jag sörjer.

Jag har alltid tyckt om att köra ombord på färjor. Känslan av frihet, av att bäras bort. Som när pappa tog upp mig ur badet, paketerade in mig i handdukar och förde mig till en obestämd plats i huset. Man visste aldrig vart man hamnade. Jag ville ligga kvar där för evigt.

I bollhavet bombarderas Peter av en främmande pojke. Mamman tittar bort, ser full ut, spelar spel på mobilen. Plastbollarna luktar svett och spyor. Jag säger att vi ska gå till shopen. ”Jag vill inte”, svarar han. ”Du får välja godis”, säger jag.

Hand i hand går vi genom korridorer, åker hiss, ser oss själva i speglar, far och son. Han blir trött, vill bli buren. Jag bär honom. Han trycker sin kind mot min mun, doftar bollhavsboll. Jag vill att han ska leva länge än. Jag vill leva länge än.

I hytten ligger vi bredvid varandra på den smala britsen. ”Spänn fast oss med gummibandet”, säger han. ”Ifall det blir storm.” Jag spänner fast oss med snodden som är till för att hålla lakanen på plats och målar hans ansikte tills han somnar. Pannan, ögonlocken, näsan, den lilla gropen mellan näsa och mun, läpparna, hakan, halsen. Känner pulsen under fingret. Raderar spåren av henne. Det spelar ingen roll om han är min eller någon annans. Just nu är han min.

Jag lämnar honom ensam i hytten.

Nattklubben är halvtom. Jag har klätt upp mig, kammat håret bakåt. Vill testa min attraktionskraft, återfå min värdighet. Försöker minnas knep och knåp, grunderna i förförelseteknik. Sätter mig bredbent i en nattklubbsoffa. Ger sken av självsäkerhet, av självklar vila i kroppen. Får sällskap av en blonderad göteborgska i kläder från Gina Tricot. Bjuder henne på en Tom Collins. Ljuger ihop att jag är hjärnkirurg, expert på svåropererade tumörer och att min hustru nyligen avlidit i cancer och att jag nu unnat mig en kryssning. Hon sätter sig närmare, berättar att hon är frånskild, har två barn och jobbar som sjuksköterska. Jag bestämmer mig för att undvika terminologiska snack. Hjärnkirurg? Varför sa jag det? Borde ha sagt jurist. Hjärnkirurgerna åker inte ensamma på kryssningar. Antagligen inte jurister heller. Varför sa jag inte timmerman. Alla kvinnor drömmer väl om hantverkare. Jag tar på mig hundminen, drar handen genom håret, nuddar liksom i misstag hennes armbåge, låter henne känna värmen från mitt lår, lutar mig bakåt, vill inte verka för ivrig, låtsas lämpligt intresserad av hennes liv som ensamstående tvåbarnsmor. Jag säger att hon ska koppla av, unna sig lite egen tid, njuta. Jag bjuder henne på ännu en drink. Hon ler, slappnar av, blir sårbar. Vi dansar under tystnad. Hon är varm. Jag för henne tillbaka till soffan, säger att jag bara ska gå på toaletten. Jag märker att hon kollar in mig när jag går, mäter mig med blicken, tycker om det hon ser. Om hörnet ser jag henne sitta ensam och förväntansfull kvar i soffan. Hon lutar sig tillbaka, smuttar på drinken, trummar takten med fingrarna, tittar sig om för att se om jag är på väg tillbaka.

Jag går ut på däck, röker, njuter av att äntligen ha fått spela svin. Det är skönare att överge än att överges. Skönare att utnyttjas än utnyttjas.

Hade det varit film hade han försvunnit ur hytten. Jag hade letat desperat. Draggat i timtal.

Han ligger kvar på britsen, sover djupt, svänger sig bara om när jag kommer in, hålls på plats av gummisnodden. Jag lägger mig tätt intill honom.

Om vi förliser tänker jag inte göra någonting, inga försök att rädda oss ut, inget panikartat spring i korridorer. Vi kommer bara att ligga kvar i väntan på att hytten ska fyllas med vatten. Drunkningsdöden lär vara behaglig. Vid eventuella bärgningsförsök kommer dykare att se oss genom hyttfönstret och förhoppningsvis låta oss vila i frid. I Pompeji såg jag människor som dött i sina sängar, gipsavgjutningar av folk i fosterställning. Döden kom plötsligt, tog dem på säng.

Vi sover djupt och väcks först när städerskan knackar på dörren och ber oss lämna hytten. Vi är nästan framme. Allt kommer att bli bra.

Tidigare pristagare i Solveig von Schoultz-tävlingen

2004 – dikter

I	Anna Gullichsen, Sjundeå
II	Gun Anderssén-Wilhelms, Pedersöre
III	Camilla Lindberg, Tenala
Hedersomnämnannde	Helena Kallio, Fiskars Maria Lönnberg, Esbo

2005 – noveller

I	Mia Franck, Åbo
II	Olav Lönnbäck, Karleby
III	Camilla Ahlström-Taavitsainen, Helsingfors
Hedersomnämnannde	Mikael Henriksson, Borgå Katherine Laurent, Åbo Puck Sumelius, Helsingfors

2006 – dikter

I	Utdelades inte
II	Mary Kuusisto, Ekenäs
III	Rebecca Crichton-Nylund, Kvevlax
Hedersomnämnannde	Kitty Wright, Kimito

2007 – noveller

I	Katherine Laurent, Åbo
II	Monica Fjällström, Pargas
III	Monica Cleve, Helsingfors
Hedersomnämnannde	Susann Uggeldahl, Esbo Christel Sundqvist, Vasa

2008 – dikter

I	Katarina von Numers-Ekman, Kyrkslätt
II	Christel Sundqvist, Vasa
III	Katherine Laurent, Åbo
Hedersomnämnannde	Mia Frank, Åbo

2009 – noveller

I	Solveig Eriksson, Helsingfors
II	Iris Backlund, Esbo och Maria Lönnberg, Esbo
III	Maria Grundvall, Helsingfors
Hedersomnämnannde	Anna Olsoni-Broman, Sibbo

2010 – dikter

I	Katarina Schmidt, Helsingfors
II	Lotta Wilenius, Karis
III	Ulrika Gustafsson, Hägersten
Hedersomnämnannde	Johanna Boholm, Jomala Aysha Andersson, Helsingfors

2011 – noveller

I	Ulf Överfors, Jakobstad
II	Ann-Helen Berg, Åbo
III	Isa Fellman, Helsingfors
Hedersomnämnannde	Sonja Ahlfors Maria Ingman, Sibbo

2012 – dikter

I	Karin Erlandsson, Mariehamn
II	Sonja Nyström, Åbo
III	Kristian Brunell, Jakobstad
Hedersomnämnannde	Lotta Sanhaie, Helsingfors Ann-Christine Snickars, Åbo

2013 – noveller

I	Ann-Sofi Carlsson, Vasa
II	Solveig Eriksson, Helsingfors
III	Ann-Christine Snickars, Åbo
Hedersomnämnannde	Christa Nordlund-Hiltunen, Åbo Iris Backlund, Esbo

2014 – dikter

I	Sebastian Johans, Uppsala/Mariehamn
II	Åsa-Maria Berg-Levinsson, Fristad
III	Lisa Sjöholm, Stockholm
Hedersomnämnannde	Margaretha Sillander, Malax Linda Smith, Sund

VINNARSKRIBENTER | 2015

Susann Uggeldahl

Maria Rönqvist

John Christian Nordman

Nina Brander Källman

Johan Fagerudd

Solveig von Schoultz-tävlingen

Syftet med SFV:s litterära tävlingar är att främja intresset för att skriva skönlitteratur. Det finns två tävlingar: Arvid Mörne-tävlingen (för under 30-åringar) som instiftades 1986, och Solveig von Schoultz-tävlingen (för de som fyllt 30) som instiftades 2004.